

ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МУЗИКИ В УМОВАХ ВВЕДЕННЯ ПРОТИЕПІДЕМІЧНОГО РЕЖИМУ

Степанова Людмила Павлівна,

к. пед. н., доцент кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування

Національний педагогічний
університет імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна

Степанов Володимир Андрійович,

к. пед. н., викладач
КЗ «Ірпінська дитяча школа мистецтв
імені Михайла Вериківського»
м. Ірпінь, Україна

Вступ./Introduction. Серед ключових питань успішності музичного навчання одним з найважливіших є питання взаємодії вчителя та учня. В умовах карантину питання взаємодії суб'єктів навчання набуває особливого значення. Не тільки тому, що загострюється потреба пошуку нових форм та удосконалення всіх можливих методів з метою ефективного їх впровадження в процес дистанційного навчання, а ще й тому, що доводиться враховувати психологічні проблеми, пов'язані з введенням протиепідемічного режиму, що супроводжуються високим рівнем невизначеності.

Мета роботи./Aim. Метою роботи є аналіз специфіки педагогічної взаємодії в умовах протиепідемічного режиму в процесі навчання музики учнів музичного відділення дитячої школи мистецтв.

Матеріали та методи./Materials and methods. Для досягнення означеної мети застосовано методи педагогічного спостереження, психологічного аналізу та узагальнення досвіду дистанційного навчання музики в період карантину.

Результати та обговорення./Results and discussion. Взаємодія у процесі навчання, який включає обмін інформацією, досвідом, передбачає певного роду взаємини об'єктів навчання, що визначаються, перш за все, поняттями «спілкування», «вплив», «співпраця», «взаєморозуміння», а також, урахування

вікових особливостей учнів. А в умовах застосування дистанційних форм музично-освітнього процесу під час карантину – ще й здатність учнів керувати своїми емоційними станами та уміння викладача знайти можливості педагогічного впливу на формування їх відповідальності, самосвідомості, самооцінки.

Дистанційне навчання, яке проводиться за допомогою мобільних засобів зв'язку, вимагає пошуку нових форм організації навчального процесу, визначення обсягу музичного матеріалу, тривалості уроку. Специфіка процесу навчання музики онлайн полягає в умінні спілкуватися тільки по черзі; працювати фрагментами, відпрацьовуючи технічні моменти; прослуховувати музичний твір (його відеозапис) у виконанні учнем у повному обсязі. Після слухання – детальний розбір помилок, опрацювання недоліків, особливо тих, що стосуються художньої сторони виконання, зафіксованих у запису. Порівняння зроблених записів дає можливість простежувати динаміку сформованості окремих навичок і музично-виконавського рівня учня. Таким чином, в умовах «живого» навчання музики відеозапис є додатковою формою, а в умовах карантину – обов'язковою, і це викликає певні труднощі психологічного плану, які необхідно враховувати.

Запис учнем музичного твору у власному виконанні потребує уваги, особливої зосередженості та відповідальності. Адже кожний новий запис є відображенням певного результату його самостійної підготовчої роботи, частка якої в умовах дистанційного навчання збільшується. Як правило, всі діти при цьому хвилюються. Але, хтось із учнів пишається своїми записами, втрачаючи критичність, йому подобається все, що ним зроблено. Такі учні потребують роботи над розвитком критичного сприймання та мислення, формування навичок виконавського самоаналізу. А хтось, навпаки, занадто відповідально, вимогливо підходить до власного виконання (часто це діти, які губляться на сцені, не володіють сценічною витримкою). Їм не подобається все, починаючи з власного тембру голосу, хоча на це може впливати технічне забезпечення запису, виразу обличчя тощо. В таких учнів викладачу потрібно сформувати

розуміння відеозапису як допоміжного засобу самовдосконалення на шляху до мети – оволодіння необхідними навичками для розкриття художнього образу, водночас, спрямовуючи роботу на підвищення їх самооцінки. Отже, своєрідність взаємин в означених умовах потребує спрямування діяльності педагога на особистісну модель взаємодії з учнями.

Окремо потрібно відзначити особливий вид взаємодії між викладачем, учнем і батьками. Адже часто, особливо для контрольного запису, учні звертаються за допомогою до батьків. У цьому виді взаємин важливо пояснити батькам, що в даному процесі вони мають бути повністю на боці дітей, мають полишити критику їх досягнень, фільмуючи виступ, підтримувати їх творчі прояви.

Потрібно зважати й на те, що під час онлайн спілкування можуть утворюватися хибні суб'єктивні уявлення про те, що і як відбувається на екрані. Наприклад, у ході онлайн заняття в класі сольного співу можуть виникати питання щодо співочої постави учня. Загальновідомо, що від співочої постави залежить звукоутворення, тому важливий постійний контроль: потрібно стояти (або сидіти) прямо, водночас не напружуючись, підборіддя не опускати і не піднімати. Викладачу може здаватися, що голова учня надто «закинута», в той час, як насправді з поставою все добре і причини недоліків у звучання треба шукати в чомусь іншому.

В умовах карантину викладачу доводиться проводити пошук нових методик навчання; застосовувати дієві засоби заохочення, підтримки досягнень учнів; більш активно використовувати мультимедійні засоби, відеозаписи з мережі Інтернет; монтувати відео-концерти, записувати фортепіанний супровід, фонограми для учнів; робити відеозаписи власних показів, що потребує постійного вдосконалення своєї музично-виконавської форми; враховувати особливості психоемоційних станів учнів, пов'язаних із введенням протиепідемічного режиму, спрямовуючи процес навчання музики в русло взаєморозуміння та творчої взаємодії.

Висновки./Conclusions. Отже, робота в означених умовах, з одного боку, додає напруження, хвилювань, емоційного дискомфорту. З іншого боку – дисциплінує і учня, і викладача, мобілізує для досягнення ефективності процесів співпраці, взаєморозуміння, орієнтує на особистісну модель педагогічної взаємодії. Специфіка педагогічної взаємодії в умовах протиепідемічного режиму в процесі навчання музики, що визначається особливостями взаємин суб'єктів навчання, потребує подальших наукових досліджень у психолого-педагогічному, соціальному, музично-терапевтичному аспектах.